

Η ΔΕΛΦΙΚΕΣ ΕΟΡΤΕΣ

Δυστυχῶς σίς Δελφικῆς Ἑορτῆς δὲν μπόρεσα νὰ πάω ἔγω ὁμως ὄλο τὸν ἐνθουσιασμό πού μοῦ μετέδωσαν ὅσοι πῆγαν.

ΓΡ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ὅταν ὁ κ. Σικελιανὸς καὶ ἡ κυρία Εὐα Σικελιανοῦ ἀπεφάσιζαν νὰ παρουσιάσουν, στὸ ἄκρως ὑποβλητικὸ περιβάλλον τῶν Δελφῶν, μὲ μέσα ἀρχαϊκὰ μαζὺ καὶ σύγχρονα τὴν τραγωδία τοῦ Αἰσχύλου, ἐνώγοντας μάλιστα τὸ μῦθο τοῦ Προμηθέως καὶ τὴ χριστιανικὴ παράδοση σὲ κάποιον ἐνιαῖο σύμβολο, στὴν αἰωνία εἰκόνα τοῦ ὑπερέτερου ἀνθρώπου πού ἀγωνίζεται καὶ συντριβεται κάτω ἀπὸ τὸ ἰδανικὸ του, ἡ ἐπιτυχία τῆς μνημειώδους αὐτῆς προσπαθείας εἶχε σχεδὸν συντελεσθεῖ. Ἡ παράστασις, μὲ τὴ μεγαλοπρέπεια καὶ τὴν ἀκριβεία πού τὴν ἐχαρακτήριζε, ἦλθε, ἔπειτα ἀπὸ ἀναμονὴ ἔτων, σὰν ἱεροτελεστία, γιὰ νὰ ἐξωτερικεύσῃ μόνο καὶ νὰ καθιερώσῃ μίαν θαυμαστὴν ποιητικὴν σύλληψιν.

Ἡ πρώτη ἐμφάνισις τῶν ἠθοποιῶν, μὲ τὶς κινούμενες, θάλεγε κανεῖς, ἀπὸ ἐντατικὴν ἔκφρασι μᾶσκες, ἦταν ἀληθινὴ ἀποκάλυψις. Μιλοῦσαν ἀπὸ τὰ βάθη τῶν αἰώνων, ὑπὸ τὰς Φαιδριάδας, οἱ παθητικοὶ θεοὶ τῶν Ἑλλήνων. Καὶ ὅ,τι ἔλεγαν ἔμοιαζε πολὺ ἀνθρώπινο, γιὰτὶ ἀπηχοῦσε βαθιὰ στὸν ἱερὸ βράχο καὶ στὴν ψυχὴ μας. Ἡ πρόοδος ἔπειτα τῆς ὑποθέσεως, ἡ πλαστικὴ ἀνάπτυξις τοῦ χοροῦ, καὶ τὸ θρησκευτικὸ ἄσμα πού τὸν συνόδευε, ἀπεκορύφωσαν αὐτὴ τὴν ἐντύπωσι.

Ἄς μὴ μεμψιμοιροῦμε. Ἄς μὴ φέρνουμε ἔως τὰ ἄδута τῶν ναῶν τὶς προκαταλήψεις μας. Ἡ λεπτολόγος ἀνάλυσις δὲν ὀδηγεῖ πάντοτε πρὸς τὴν ἀλήθεια. Βέβαια στὴν ἐπιτυχῆ ἐμφάνισι τῆς τραγωδίας συνετέλεσαν ἡ ἀκαταγώνιστος ἐπιβολὴ τοῦ τοπειοῦ καὶ ἡ συναισθηματικὴ δυναμικότης ὀρισμένων θεατῶν. Ἡ ἐκτέλεσις δὲν ἦταν, οὔτε μποροῦσε νὰ εἶναι, σὲ ὅλες τὶς λεπτομέρειες ἄψογος.

Ἡ παράστασις ἐν τούτοις τοῦ Προμηθέως Δεσμώτου στὸ ἀρχαῖο θέατρο τῶν Δελφῶν στάθηκε, νομίζω γιὰ τὴν Ἑλλάδα ἕνα μεγάλο καλλιτεχνικὸ γεγονός, τὸ μοναδικὸν ἴσως τῆς φθινοῦσης πνευματικῆς ζωῆς τῶν τελευταίων χρόνων. Σὲ δύο ἢ τρία σημεῖα ἠσθάνετο κανεῖς μίαν ἀπόλυτον ἔκστασι, κάτι σὰν πνοὴ ἀθανασίας, τὸ θεῖο ἐκεῖνο ρίγος πού ἐξιλεώνει τὴν καθημερινὴ ἀσχημῖα καὶ δικαιολογεῖ τὴν ὑπαρξί.

Κ. Γ. ΚΑΡΥΩΤΑΚΗΣ

Ἡ ζωὴ μας μὲ τὶς Δελφικὲς Ἑορτὲς μπορούμε νὰ ποῦμε ὅτι χωρίστηκε σὲ προδελφικὴ καὶ μεταδελφικὴ ζωὴ. Τόσο μεγάλη εἶναι ἡ σημασία των καὶ τέτοια ἡ ἐπίδραση τοῦ μπουρῶν νὰ ἀσκήσουν στὴ ζωὴ μας.

Ἀνώτερη ἔμπνευση τῶν ὀργανωτῶν, καλλιτεχνικὴ ἐργασία μακρόχρονη, μόχθοι, ἐπιμονή, ὀργάνωση ἀφάνταστη γιὰ Ἑλληνικὸ ἔργο, μᾶς ἔδωσαν σὲ δυὸ μέρες τὸ πειὸ ἐξάισιο θέαμα καὶ τὴν ἀνώτερη πνευματικὴ ἀπόλαυση.

Τὸ θεῖο τοπιεῖο τῶν Δελφῶν προδιέθετε εὐθύς ἀμέσως γιὰ τὴ μυσταγωγία τοῦ περιμέναμε, γι' αὐτό, ὅταν ἡ σάλπιγγες, ψηλά ἀπὸ τὶς Φαιδριάδες, ἐσήμαναν τὸ ἀρχίνημα τοῦ Προμηθεά, καθισμένοι ἀπὸ ὦρα στὸ θέατρο, βρεθήκαμε ψυχικῶς τελείως ἐτοιμασμένοι.

Τρεῖς χιλιάδες καρδιὲς σταμάτησαν μὲ μιᾶς κι' ἄλλοι τόσο ἄνθρωποι δὲν ἐσάλεψαν πειὰ, γιὰ τρεῖς ὥρες, ἀπὸ τὴ θέση τους, τὴ στιγμή τοῦ ἄξαφνα ἀπὸ τὸν βράχο τοῦ Καυκάσου ἐπρόβαλαν ὁ Προμηθεάς, τὸ Κράτος, ἡ Βία καὶ ὁ Ἥφαιστος. Καθὼς ἀνέβαιναν ἀμίλητοι τὸ βράχο ἀργά-ἀργά μὲ τοὺς κοθόρνους των ὅπου χτυποῦσαν βαρεῖά τὴν πέτρα, μαντεύαμε τὴν ψυχὴ τους καὶ τοὺς στοχασμούς των κάτω ἀπὸ τὰ τραγικὰ προσώπεια τοῦ φοροῦσαν.

Τοῦτα ἔδωσαν τὸν ὑπεράνθρωπο χαρακτήρα τῆς τραγωδίας τοῦ παιζότανε. Καὶ καθὼς ἡ ἀτομικότης τῶν ἠθοποιῶν χανότανε κάτω ἀπ' αὐτά, ἡ ἐπαφὴ μας μὲ τὰ πρόσωπα τῆς τραγωδίας ἦταν ἄμεση καὶ ἡ ὑποβολὴ μας πλήρης.

Ὅταν σὲ λίγο ἐφάνηκε ὁ χορὸς τῶν Ὀκεανίδων καὶ ἀκούστηκεν ἀπλὴ καὶ θεῖα ἡ μουσικὴ τῶν χορικῶν, δὲν ἐσυγκρατιόταν πειὰ ἡ ψυχὴ, οὔτε τὰ δάκρυα. Ἡ σιγὴ στὸ θέατρο ἦταν μοναδική, ἀκουγότανε ὡς καὶ ὁ ἐλαφρότερος ψῆθρος τῶν Ὀκεανίδων.

Ὁ τόπος γύρω ἔλαμπε στὸ γαλάζιο φῶς, ἀντίκρυ τὰ βουνὰ τῆς Δεστίνας ἔπαιρναν τὰ χρώματα τοῦ Ὑμητοῦ, κάτω τὸ βαθὺ φαράγγι μὲ τὶς ἐλῆες ἔμοιαζε ποτάμι. Πάνω μας ἐπιβλητικὲς ἡ ἀγριωπὲς Φαιδριάδες σιωποῦσαν. Τρεῖς ἀετοὶ πλανιόντουσαν ψηλά ἀπὸ τὸ θέατρο κι' ἓνα πουλάκι δίπλα μας κελαῖδοῦσε μέσα ἀπὸ τὰ χαμόκλαδα. Φύση καὶ Τέχνη τέλεια ἐνωμένα.

Καθὼς ἔγερνε ὁ ἥλιος, ἡ ψυχὴ μας, ὅλη συμπόνια γιὰ τὸν Προμηθεά, ἐμάντευε τὸ τέλος του. Κι' ὅταν στὸ τέλος ἄρχισαν τ' ἀστρατόβροντα κι' ἐσκόρπισαν τρομαγμένες ἡ Ὀκεανίδες κι' ὁ Προμηθεάς κατὰμονος πειὰ, βυθίστηκε μαζὺ μὲ τὸ βράχο μέσα στὴ γῆς, ἡ ψυχὴ μας ξύπνησε ἀπὸ βαθειὰ ἔκσταση. Καθὼς πρόσβλεψε γύρω της δὲν ἀντίκρυσε παρὰ τὴ θεῖα φύση τῶν Δελφῶν

άπλη και έπιβλητική στην αιωνιότητά της, όπως τὸ Πνεῦμα τοῦ μᾶς συνάραξε προητέρα.

Μετὰ τὸν Προμηθεά δὲν ἐπιθυμούσαμε τίποτε πειά. Κι' ὅμως ἐδόθησαν τόσα ἀκόμη θεάματα. Σὰν τὶς ψυχὲς τῶν μακάρων στὰ Ἡλύσια γυρίζαμε πέρα δῶθε τραγῶντας ὠραιότητα, στὴν ἔκθεση, στοὺς ἀγῶνες, στοὺς χοροὺς. Λαμπροφορεμένοι οἱ χωρικοὶ τῶν Δελφῶν ἐχόρευαν καὶ τὸ τραγοῦδι τῆς πίπιζας ἀνέβαινε μεθυμένο τὸν οὐρανό.

Μὲ τὴν γεμάτη μυστικοπάθεια νυχτερινὴ ἐκτέλεση Βυζαντινῆς μουσικῆς στὸ ἴδιο θέατρο, ἔκλεισαν ἡ ἑορτές. Τὸ ὄνειρο ἐτελείωσε.

Τὴν ἀπολλώνια γαλήνη τῶν Δελφικῶν βουνῶν διέκοψε τὴν ἡμέρα ἐκείνη ὁ δυνατότερος παλμὸς ἑλληνικῆς ζωῆς. Τὸ αἰώνιο Ἑλληνικὸ πνεῦμα ἀπερούγισε ἀνωθὲ μᾶς καὶ μᾶς ἄγγιξε.

Χ. ΛΑΓΟΠΑΤΗΣ

ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ

ΔΕΛΦΙΚΕΣ ΕΟΡΤΕΣ

ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΒΗΜΑ ΤΗΣ ΝΕΩΤΕΡΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΠΡΟΣ ΕΝΑΝ ΑΓΩΤΕΡΟ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ.

ΔΕΛΦΟΙ. — Ἦρθαμε ἐδῶ γιὰ νὰ παραστοῦμε σὲ μιὰ μετρία παρὰστασι, καὶ βρεθῆκαμε σὲ μιὰ θεία μυσταγωγία, σὲ ἓνα κολοσσιαῖο πνευματικὸ καὶ διανοητικὸ θαῦμα τοῦ ὁποίου ἡρώες εἶναι τὸ ζεῦγος τῶν ΣΙΚΕΛΙΑΝΩΝ. Τὴν πρώτην ἡμέραν τῶν ἑορτῶν (Δευτέρα 9-5-27) τὸ πρωῖ, οἱ ταξειδιῶτες γύρισαν τὰ ἀρχαῖα καὶ ἐπεσκέφθησαν τὸ μουσεῖο καὶ τοὺς ἱεροὺς μὲ ἐρειπωμένους χώρους: ἐρείπια τοῦ ἀρχαίου θεάτρου, ναὸς τοῦ Ἀπόλλωνος, Κασταλία, στάδιο, κλπ. Ἡ ἐντυπώσεις, περισσότερον ἀπὸ ὅτι μπορεῖ νὰ πεί κανεὶς, τὸ μεσημέρι γεῦμα κάτω ἀπὸ τὰ ὑπόστεγα, θαυμασίως κωσμημένα μὲ πράσινα κλαδιὰ ἐλάτων, μὲ χορευτὰς ποὺ χόρευαν καθ' ὅλο τὸ διάστημα, ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος μὲ τὲς γραφικώτατὰς τῶν ἐνδυμασίας. Κατὰ μῆκος τῆς πρώτης σειρᾶς — σχεδὸν σ' ὅλα τὰ γεύματα καὶ δεῖπνα — αἱ λόγιοι σὲ